

ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
УПРАВЛІННЯ, ЕКОНОМІКИ ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

**ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ
ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ
ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ**

13 квітня 2019 р.

м. Київ

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:

Горник Володимир Гнатович – директор Навчально-наукового інституту управління, економіки та природокористування Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського, доктор наук з державного управління, доцент.

Кравченко Сергій Олександрович – завідувач кафедри публічного управління та адміністрування Навчально-наукового інституту управління, економіки та природокористування Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського, доктор наук з державного управління, доцент.

Клименюк Микола Миколайович – завідувач кафедри менеджменту та міжнародних економічних відносин Навчально-наукового інституту управління, економіки та природокористування Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського, доктор економічних наук, професор.

Путінцев Анатолій Васильович – в.о. завідувача кафедри фінансів та обліку Навчально-наукового інституту управління, економіки та природокористування Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського, кандидат економічних наук, доцент.

Царенко Оксана Вячеславівна – професор кафедри фінансів та обліку Навчально-наукового інституту управління, економіки та природокористування Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського, доктор економічних наук, професор.

Петровська Ірина Олегівна – в.о. завідувача кафедри економіки, підприємництва та природничих наук Навчально-наукового інституту управління, економіки та природокористування Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського, кандидат економічних наук, доцент, старший науковий співробітник.

Теоретичні та прикладні аспекти інноваційного розвитку економіки та управління: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 13 квітня 2019 р. – Київ: Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського, 2019. – 104 с.

ISBN 978-966-916-801-6

У збірнику представлено стислий виклад доповідей і повідомлень, поданих на міжнародну науково-практичну конференцію «Теоретичні та прикладні аспекти інноваційного розвитку економіки та управління», яка відбулася на базі Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського 13 квітня 2019 р.

УДК 330.34(063)

4. Тарасова О.В. Сучасні концепції управління якістю продукції // Економіка харчової промисловості. – 2010. – № 1. – С. 24-27.

5. Ткачук В.В., Речун О.Ю., Турик В.О. Впровадження системи НАССР як імператива забезпечення безпечності харчових продуктів // Товарознавчий вісник. – 2015. – Вип. 8. – С. 234-241.

Майборода Тетяна Миколаївна
асистент кафедри управління,
Сумський державний університет

КРИЗОВІ ЯВИЩА В ОСВІТНЬОМУ СЕКТОРІ ТА ЇХ ВПЛИВ НА СИСТЕМУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

На сьогоднішній день в освітньому секторі України спостерігаються негативні тенденції, що чинять вплив і на систему національної економіки. Вони полягають передусім в тому, що в системі освіти спостерігається зменшення випускників професійно-технічних спеціальностей, натомість зростає кількість випускників з вищою освітою. Натомість на ринку праці як перехідної ланки до різних сфер економічної діяльності досі існує високий відсоток молодіжного безробіття, що спричинене передусім тим, що потреба роботодавців розповсюджується на кваліфікованих працівників з професійним (професійно-технічним) освітнім рівнем.

Відповідно до дослідження міжнародного кадрового порталу «HeadHunter» в Україні наростає дефіцит кадрів [6]. Роботодавці стверджують, що на розміщені оголошення про вільні вакансії відзивається все менше і менше кандидатів, при чому їх втримати є іншим проблемним питанням. Іншим трендом на ринку праці є висока трудова міграція до інших країн, що посилює кадровий голод. Така тенденція характерна як для категорії молоді, так і для старшого населення.

У свою чергу компанія KPMG в Україні, що входить до Великої четвірки аудиторських компаній світу, в рамках власного дослідження «Виклики, що зростають» на базі методології щорічного міжнародного опитування KPMG

2018 Global CEO Outlook [1] виявила наступне: «...загроза кадрового дефіциту стала одним із основних викликів для ведення бізнесу в країні серед опитаних респондентів (приблизно 50 %)...».

Натомість, за опитування Центру незалежних соціологічних досліджень «ОМЕГА» на замовлення Міністерства молоді та спорту України «Молодь 2017», більша частина респондентів – української молоді віком 14-34 років (48,1 %) працювала не за фахом чи спеціальністю, отриманою в професійно-технічному або вищому навчальному закладі. Серед основних причин були названі – відсутність вакансій за фахом (36,7 %) та незадовільна матеріальна винагорода (31,4 %) [3].

Всі ці тенденції сприяють до виникнення диспропорцій між ринком освітніх послуг та ринком праці, що проявляються у вигляді:

- галузевих диспропорцій, що передбачають перенасичення кваліфікованих кадрів в одних галузях, та нестачу в інших. Зокрема, сюди можна віднести значний попит на серед абітурієнтів на економічні та юридичні спеціальності, що не відповідає потребам ринку праці;

- територіальних диспропорцій, що полягає в різному рівні розвитку окремих територій та регіонів, а отже сприяє відтік кваліфікованих працівників до більш розвинених міст, областей, країн тощо. Прикладом такої диспропорції можна назвати процес під назвою «відтік мізків та рук», що передбачає масову еміграцію кваліфікованих кадрів та технічних фахівців до інших країн, що передбачають кращі умови заробітку;

- соціально-демографічних диспропорцій, що передбачає вплив демографічного фактору на стан ринку праці та освітніх послуг, а також різну можливість окремих груп населення на них. Так, за статистичними даними починаючи з 1990-го року почався спад народжуваності, що найбільш кризовим виявився в 1999-2002 роки. Це в свою чергу впливає на стан ринку освітніх послуг, зокрема у вищій школі (2016-2019 роки відповідно), а отже і на кількість майбутніх випускників.

У зв'язку з наведеними вище диспропорціями формується ситуація, коли через неможливість задовольнити суб'єкти господарювання в кваліфікованих робітників погіршуються показники їх діяльності та конкурентоспроможність, що має свій вплив на економічну та соціальну ситуацію в регіону, країні тощо.

В наукових колах також питання проблем у взаємозв'язку ринку праці та галузі освіти набуло значного поширення.

На думку дослідників Г. Пилипенко та Ю. Пилипенко, «в результаті масової комерціалізації вищої освіти відбулося формування особливого сегмента підприємницьких структур, які спрямовували свою діяльність не на забезпечення якісних знань, а на отримання відповідних документів про вищу освіту» [5]. В результаті цього ринок освітніх послуг характеризується фрагментарністю, локалізованістю і відірваністю від потреб ринку праці.

Інші науковці [2; 3] відмічають невідповідність системи освіти (особливо професійної та вищої) вимогам сучасного стану розвитку економіки. Зокрема, наголошується про перевищення випуску фахівців гуманітарного спрямування (наприклад, економістів та юристів) над реальною потребою на ринку праці, що зумовлює неможливість випускникам знайти роботу за фахом, молодіжному безробіттю, витратам держави на допомогу їм, перекваліфікацію тощо.

На думку Стурова І.Б. ринок праці та ринок освітніх послуг займають унікальне положення в ієрархії спеціальних ринків, адже в центрі кожного з них знаходиться сама людина, а процеси, що протікають на цих ринках, так само як і їх наслідки, детерміновані не тільки економічними факторами, а й здебільшого мають соціальний характер [7].

Таким чином, можемо зробити висновок, що освітній сектор має вирішальний вплив на інші сектори економіки, адже фактично поставляє для них кваліфіковану робочу силу, від кількості та якості якої залежать результати їх діяльності. В Україні сформувалася негативна тенденція, що полягає в розбалансованості результатів освітньої діяльності та реальних потреб системи національної економіки через призму ринку праці. Така ситуація свідчить про неефективність саморегуляції даних процесів та необхідність саме державного втручання в наявний механізм відносин між галуззю освіти та ринком праці. Отримані результати будуть використані в подальших дослідженнях автору щодо налагодження існуючого взаємозв'язку найбільш ефективним та доцільним способом.

Список використаної літератури:

1. Виклики, що зростають. 2018 Global CEO Outlook : дослідження KPMG в Україні. 2018. URL: <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/ua/pdf/2018/07/CEO-Outlook-2018-ua-v2.pdf>.
2. Ільч Л.М. Узгодження кваліфікацій з урахуванням потреб ринку праці: проблеми та шляхи розв'язання. Демографія та соціальна економіка. 2015. Вип. 3 (25). С.173-184. DOI: 10.15407/dse2015.03.012.
3. Кримова М.О. Оцінка конкурентоспроможності молодих фахівців з економічною освітою на ринку праці України. Демографія та соціальна економіка. 2015. Вип. 2 (24). С. 53-64. DOI: 10.15407/DSE2015.02.053.
4. Молодь України – 2017 / Результати соціологічного дослідження Центру незалежних соціологічних досліджень «ОМЕГА» на замовлення Міністерства молоді та спорту України – Тернопіль: ТОВ «Терно-граф», 2017. – 72 с. URL: http://www.dsmsu.gov.ua/media/2017/11/16/7/Socdoslidjennya_2017.pdf.
5. Пилипенко Г.М., Пилипенко Ю.І. Суперечності взаємодії ринків освітніх послуг та праці в Україні. URL: http://confcontact.com/2013_04_11/21_Pilypenko.htm.
6. Ситуация на рынке труда: в Украине начался кадровый голод: дослідження HeadHunter Україна. 2017. URL: <https://sumy.hh.ua/article/21825>.
7. Стуров И.Б. Взаимодействие рынка труда и рынка образовательных услуг в транзитивной экономике: автореф. дис. ... канд. экон. наук / Сев.-Кавк. акад. гос. службы. Ростов н/Д., 2003. 23с.

Носань Наталія Сергіївна

*кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри економіки та підприємництва,
Черкаський державний технологічний університет*

НОВІТНІ ПІДХОДИ ДО РОЗУМІННЯ ПОНЯТТЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Мінливість сучасного світу, та зокрема, економічної компоненти його розвитку, формує перед вітчизняною наукою нові теоретико-методологічні виклики. Наукові категорії, які були зрозумілими, та без заперечень могли претендувати на статус класичних, зазнають